

Kyst, skog og fjell.

Leder - redaksjonen Tidsskriftet UTMARK

Årets utgave av UTMARK er med rette et dobbeltnummer: det er dobbelt så mange artikler som vanlig, artiklene dekker utmarka i sin fulle bredde, ved kysten, i skogen og på fjellet, og vel halvdelen av artiklene er vitenskapelige, fagfelleverderte artikler, mens resten er populærvitenskapelige.

Kysten og tilgjengeligheten til strandsona er tema i tre artikler. I en fagfelleverdert artikkel presenterer Gro Koppen og Knut Bjørn Stokke to eksempler på hvordan miljøvernforvaltningen sliter med å definere skillet mellom utmark og innmark i strandsona. Den samme problemstillinga tar NINA Lillehammer forskerne Margrete Skår, Odd Inge Vistad og Line C. Wold opp i en fagfelleverdert artikkel fra et prosjekt under Miljø 2015-programmet til Norges forskningsråd. Her er innfallsvinkelen hvordan tilgjengeligheten til strandsona og forholdet mellom privatlivets fred og allmennhetens ferdsel oppleves av ulike brukergrupper. Fra samme prosjektet diskuterer Terje Skjeggedal, Østlandsforskning (ØF), sammen med Margrete Skår og Odd Inge Vistad, i en artikkel hvordan kommuneplanens arealdel kan anvendes for å oppnå bedre samsvar mellom plan og virkelighet i bebygd strandsona.

Skogen og ulike bruks- og verneinteresser er tema i to artikler. Jostein Lorås og Siw Elin Eidissen, Høgskolen i Nesna, beskriver ulike interesser i verneplanprosessen for Holmevasdalen i Nordland. Vegard Gundersen, NINA Lillehammer, presenterer sammen med Lars Helge Frivold, Institutt for naturforvaltning, UMB, og Erik Stange, også NINA Lillehammer, en modell for planlegging i bynære skogsområder som tar hensyn til at verken skogeiere eller friluftsfolk er ensarta grupper. Tvert i mot finnes det ulike ønsker, behov og krav innenfor begge gruppene.

Så har vi fire fagfelleverderte artikler som ikke er direkte knytta til bestemte typer utmarksområder, men som alle bringer nye perspektiver inn i diskusjonen om planlegging og forvaltning av utmark. Tre av artiklene dreier seg om hytter og hytteliv. I en artikkel presenterer Hilde Haslum, Institutt for byforming og planlegging, NTNU, et arkitektonisk perspektiv på de siste tiårenes høystandard hytteutbygging i fjellområdene. Hvordan hyttelivet endres når de tradisjonelle rekreative gjøremålene i større grad kombineres med lønnsarbeid, diskuteres av Nathalie Foti Backe og Johan Fredrik Rye, Norsk senter for bygdeforskning, i en annen artikkel. I en tredje artikkel viser Anne Sigrid Haugseth, Trøndelag Forskning og Utvikling, hvordan hytteeieres preferanser, sosiale oppfatninger og normer påvirker deres møte med lovverk og reguleringer i utmark. Jørund Aasetre, AsplanViak AS/Geografisk institutt, NTNU, og Vegard Gundersen, NINA Lillehammer, har vurdert norsk friluftslivsforvaltning. Her finner de fortsatt en rasjonalistisk plantradisjon og ser lite til den kommunikative dreininga som har forgått ellers innen planlegging og naturforvaltning.

Fjellet er det i denne omgangen redaksjonen for Utmark som tar seg av. Birgitta Ericsson har i et prosjekt undersøkt hva lokale turistforeninger i villreinområdene i Setesdal og Ryfylkeheiene betyr for lokaløkonomi og aktivitetstilbud. Hun finner at særlig betjente turistforeningshytter bidrar med inntekter både til lokal bedrifter og lønnsstakere. ØF har i høst starta opp et større fjellforskningsprosjekt med mange samarbeidspartnere både nasjonalt og internasjonalt. Prosjektet er finansiert over Demosreg-programmet til Norges forskningsråd og skal avsluttes i 2014. Terje Skjeggedal, Kjell Overvåg, Birgitta Ericsson og Tor Arnesen presenterer i en artikkel noen refleksjoner om planlegging og naturforvaltning i starten av prosjektet: utfordringer til en fjellpolitikk.